

Socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer 2022-2023

Fastställt av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2022-09-14
Gäller 2022-2023
Ärendenr SON 2022/229
Version [1.0]

Socialförvaltningens plan för arbete mot våld i nära relationer 2022-2023

Innehåll

Inledning	2
Syfte	2
Våld i nära relationer	2
Lagar, forskrifter och allmänna råd, strategier och främjande faktorer för arbetet mot våld i nära relationer	3
Socialtjänstlagen (2001:453).....	3
SOSFS 2014:4.....	3
Barnkonventionen	3
En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	3
Region Gotlands strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor	4
Medborgarlöfte.....	4
Vårt Gotland 2040	4
RSS kvinnofrid.....	4
Organisation och ledning av arbetet mot våld i nära relationer inom	4
socialförvaltningen	4
Ledning	4
Organisation	5
Kunskapsutveckling	5
Fokusområden och prioriterade frågor	5
Uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer i socialförvaltningens verksamheter	6

Inledning

Planen omfattar socialförvaltningens övergripande arbete mot våld i nära relationer under 2022-2023 och riktar sig till alla medarbetare och chefer inom socialförvaltningen samt privata utförare som är upphandlade enligt avtal. Socialnämnden har ett övergripande ansvar för att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att personalen ska ha lämplig och adekvat utbildning och erfarenhet (3 kap. 3 § SoL). Avseende våld i nära relationer har socialtjänsten ett helhetsansvar att se till olika behov för olika målgrupper såsom våldsutsatta, barn som bevittnat våld samt våldsutövare. Socialstyrelsen rekommenderar att socialtjänsten ska erbjuda personal utbildning utifrån bästa tillgängliga kunskap om våld i nära relationer i syfte att upptäcka våld (3 kap. SOSFS 2014:4). Det är även viktigt att verksamheten har en rutin för hur man frågar om våld i nära relationer samt vart hänvisning bör ske inom socialförvaltningen eller till annan verksamhet. Socialförvaltningens olika verksamheter är viktiga arenor för upptäckt av utsatthet när det gäller våld i nära relationer.

Syfte

Syftet med planen är att påvisa identifierade behov som socialförvaltningen har för att uppnå de krav som ställs, prioritera aktiviteter utifrån identifierade behov samt hitta långsiktiga lösningar för arbetet mot våld i nära relationer.

Planen presenterar övergripande information samt aktiviteter i korthet och bilagorna presenterar de utvalda fokusområdena med aktiviteter i detalj.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter och är ett samhälls- och folkhälsoproblem som kan få allvarliga konsekvenser för den som utsätts men även på grupp- och samhällsnivå. Våldet kan även få dödliga konsekvenser. Begreppet våld i nära relationer innefattar alla typer av våld mellan närstående och förekommer både i heterosexuella och homosexuella parrelationer och andra familje- och släktrrelationer. Både kvinnor och män kan vara utsatta men det är vanligare att kvinnor utsätts för systematiskt och upprepat våld, av en partner eller före detta partner. De som är drabbade är ofta i behov av stöd. Även barn kan bli utsatta för våld i en nära relation eller uppleva när en anhörig blir utsatt för våld. Alla barn som blir utsatta för eller bevittnar våld i nära relationer har rätt till stöd och skydd.

Brister i socialtjänstens handläggning av ärenden vad gäller stöd och skydd kan medföra allvarliga konsekvenser för den som är utsatt för eller bevittnat våld i nära relation. Därför konstaterar IVO i en granskning från 2019 att det är av stor vikt att socialnämndernas handläggning och dokumentation fungerar och följer gällande lagar och föreskrifter samt att verksamheterna bland annat måste ha en fungerande organisation och strukturer för att kunna handlägga ärenden och bedriva långsiktig planering av sitt arbete¹. Vid tidig upptäckt förväntas dessa negativa konsekvenser kunna minskas i form av exempelvis psykiskt lidande och samhällskostnader.

¹ Granskning av kommuners arbete med våld i nära relationer 2018, IVO 2019-1.

Lagar, föreskrifter och allmänna råd, strategier och främjande faktorer för arbetet mot våld i nära relationer

Socialtjänstlagen (2001:453) och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) skapar ramar och förutsättningar för ett adekvat arbete inom socialtjänsten. Socialnämndens beslut om att inrätta en utvecklingsledare med våld i nära relation som fokusområde samt att myndighetsavdelningen inrättat en samordnare för våld i nära relation tills vidare är främjande faktorer för att kunna skapa en bättre struktur och organisation. Socialförvaltningen har även erhållit stimulansmedel via SKR:s kvinnofridsatsning och det finns ett flertal strategier att förhålla sig till.

Socialtjänstlagen (2001:453)

Socialnämndens ansvar för personer som utsätts för våld samt barn som bevittnat våld regleras i 5 kap. 11 § SoL. Sedan 2021 hör även till socialnämnden uppgift att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende (5 kap. 11a § SoL).

SOSFS 2014:4

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer reglerar socialnämnden ansvar för ansvarsfördelning, planering och målsättningar när det gäller våldsutsatta vuxna och barn som bevittnat våld. SOSFS 2014:4 reglerar även vilken kunskap och förmåga personalen som arbetar med våld i nära relationer bör ha samt att de metoder som används för att ge stöd och hjälp ska ha utformats med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap. Socialstyrelsen beslutade den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer. Författningen träder i kraft den 1 november 2022. Då upphör också de gamla föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer att gälla.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 trädde lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) i kraft. Enligt Artikel 19 har varje barn rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande. Socialförvaltningens arbete med Barnkonventionen sker enligt [Program för införande av Barnkonventionen inom socialförvaltning 2020-2022](#).

En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Den nationella strategin är långsiktig, 2017-2026, och är ett riktat åtgärdsprogram med följande politiska målsättningar;

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd för stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- Förbättrad kunskap och metodutveckling
- Effektivare brottsbekämpning

Strategin inbegriper även arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Region Gotlands strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor

I Region Gotlands övergripande strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor 2019-2022 lyfts tre målsättningar fram tagna ur den nationella strategin. Det fjärde målet - effektivare brottsbekämpning – är en del av det arbetet som görs inom ramen för Region Gotlands samverkansöverenskommelse med polisen, se rubriken *Medborgarlöfte*. I strategin förtydligas värdet av breda kunskapshöjande satsningar för att stärka ett långsiktigt arbete med mäns våld mot kvinnor samt hur insatser för kunskapsspridning för att upptäcka våldsutsatthet är grundläggande i arbetet med skydd och stöd.

Medborgarlöfte

Medborgarlöftet Mäns våld mot kvinnor är en samverkansöverenskommelse där Region Gotland och Polisen inom sina respektive verksamheter ska öka samordning av stödet till kvinnor utsatta för relationsvåld, förbättra det våldsförebyggande arbetet samt stärka sin förmåga att reagera på indikatorer av våldsutsatthet.

Vårt Gotland 2040

Inom prioriteringen *Främja hälsa, delaktighet och trygghet* ingår *Värna en trygg uppväxt fri från våld* som en av inriktningarna. Inriktningen innebär att arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor behöver stärkas samt att ingen ska behöva utsättas för eller bevittna våld i hemmet, vare sig som vuxen eller barn. Det är en förutsättning för en bra och trygg uppväxt. Genomförandeprogram Social Valfärd 2023-2027 kommer bland annat innehålla mål och aktiviteter mot våld i nära relationer.

RSS kvinnofrid

Socialförvaltningen har erhållit stimulansmedel via SKR:s kvinnofridssatsning 2021-2023 för att utveckla arbetet mot våld i nära relationer. Kopplat till stimulansmedlen finns fyra fokusområden;

- Hedersrelaterat våld och förtryck
- Integrera kvinnofridsområdet de regionala strukturerna
- Kunskaps- och verksamhetsutveckling inom kvinnofridsområdet med ett tydligt barnperspektiv
- Systematisk uppföljning

Organisation och ledning av arbetet mot våld i nära relationer inom socialförvaltningen

Ledning

Styrgruppen är ett utskott från förvaltningsledningsgruppen och ska regelbundet rapportera hur arbetet fortlöper till förvaltningsledningsgruppen. Styrgruppens uppdrag är att träffas regelbundet för att styra, leda, utveckla och i den mån det är möjligt samordna verksamheter inom förvaltningen som arbetar med våld i nära relationer. Styrgruppen utgörs av funktionerna Kvalitetschef, Myndighetschef, Avdelningschef IFO samt Utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relation.

Organisation

Det finns enheter som har utredning av och insatser för våld i nära relation som sitt grunduppdrag. Det finns även uppbyggda strukturer som stödjer arbetet mot våld i nära

relationer inom socialförvaltningen såsom FREDA-gruppen samt nyckelpersoner inom verksamheterna och även samverkan med externa aktörer. Under flera år har samordning mellan verksamheter inom socialförvaltningen utvecklats för att kunna hantera olika målgruppers behov av stöd utifrån våld i nära relationer. Det finns bred kompetens i delar av förvaltningen men lägsta-nivån hos medarbetarna kring våld i nära relationer behöver höjas för att minska variation i kompetens. Det är viktigt att en brukare får samma bemötande och möjlighet till stöd och hjälp oavsett vem hen möter. Organisationen behöver därför ökad kunskap kring våld, komplettering med ett förvaltningsövergripande nyckelpersonssystem för att strukturera stödja med kompetens och kunskapsutveckling samt minskat individberoende.

Kunskapsutveckling

Socialförvaltningens senaste stora utbildningsinsats inom området våld i nära relationer skedde under 2016. Då gick 114 medarbetare grundutbildning i våld i nära relationer och man satsade även på målgruppsspecifika fördjupningsutbildningar med fokus på olika utsatta grupper. År 2016 uppdaterade även alla enheter sina rutiner för våld i nära relation med utgångspunkt i socialförvaltningens två riktlinjer för våld i nära relation, en för vuxna och en för barn (SON 2014/488 och SON 2014/474). Sedan dess har kunskapsområdet utvecklats och förutsättningarna för verksamheterna i viss mån förändrats.

Fokusområden och prioriterade frågor

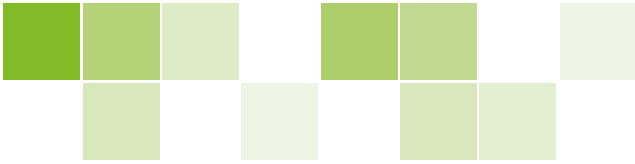
- **Film och introduktionswebbkurs för socialförvaltningen, se bilaga 1**
Utbildningsinsats med kunskapshöjande syfte för att förbättra förutsättningarna för tidig upptäckt av våld i nära relationer och samsyn kring våld inom socialförvaltningen.
- **Nyckelpersonstruktur, se bilaga 2**
Nyckelpersonstruktur är en del i att säkra kvalitet och ett kunskapsbaserat arbetssätt. En inventering från 2021 påvisade att förekomst av nyckelpersoner varierade och arbetet behöver struktureras så att det blir förvaltningsövergripande.
- **Barnperspektiv, se bilaga 3**
Enligt [Program för införande av Barnkonventionen inom socialförvaltning 2020-2022](#) ska förvaltningens verksamheter arbeta förebyggande och skydda barn från att utsättas för våld. Regering genomför satsningar där skyddat boende för våldsutsatta vuxna och barn omfattas². Den nya reformen för skyddat boende syftar till att öka kvaliteten samt stärka barnrättsperspektivet i dessa boenden. Intern utbildning och stärkt samverkan i arbetet med våldsutsatta, våldsutövare och barn som upplever våld ingår också som aktiviteter för att stärka barnperspektivet.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck, se bilaga 4**
Socialtjänsten bör verka för att effektivt stödja flickor och pojkar samt kvinnor och män, som är utsatta för tvång, hot och våld som är hedersrelaterat. Identifierat behov finns av kunskapshöjande utbildning samt utbildning i bedömning- och riskhanteringsverktyg för hedersrelaterat våld och förtryck.

² [Omfattande satsningar i budgeten för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - Regeringen.se](#)

- **Våldsutövare, se bilaga 5**
Framtagning av arbetssätt som bidrar till ökad upptäckt av våldsutövare samt rutiner för hantering i samband med upptäckt. Insatser riktade till våldsutövaren är en viktig del av ett förbyggande arbete mot våld. Socialförvaltningen arbetar redan idag med insatser riktade till våldsutövare men det finns behov av kompetensutveckling kring insatser samt ökad samverkan och samarbete med polisen.
- **Systematisk uppföljning, se bilaga 6**
Systematisk uppföljning skapar underlag för att utveckla verksamheten eftersom det bidrar till att verksamhet och ledning får bättre kunskap om insatsernas kvalitet och resultat. Under 2022 kommer socialförvaltningen att arbeta internt med systematisk uppföljning utifrån data i egna system för att skapa en långsiktighet kring egen uppföljning.

Uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer i socialförvaltningens verksamheter

Deluppföljning kommer genomföras under december 2022 och en slutrapport med sammanställda resultat och lägesbild utifrån fokusområden och prioriterade frågor kommer redovisas under december 2023.

Bilaga 1. Film och introduktionswebbkurs

Genom att förstå våldets uttryck och mekanismer kan man bli bättre på att upptäcka tecken på att någon är våldsutsatt och våga fråga. När fler i samhället vågar se och fråga ökar sannolikheten att våldet upptäcks vid ett tidigare skede. För att arbetet ska ske efter bästa tillgängliga kunskap krävs löpande utbildningsinsatser. Ökad kunskap ökar tryggheten i hela processen, från upptäckt till initiering av stödinsatser. När fler i arbetsgruppen har en högre kompetens i ämnet våld i nära relationer, ökar sannolikheten även för kollegialt stöd. Kunskapen som tillägnas personalen genom film och webbkursen utgör en grund för samsyn kring socialförvaltningens uppdrag och ett förtydligande av centrala begrepp. Detta skapar en intern tydlighet som bland annat även underlättar i samverkan med externa aktörer. Områdets omfattning och angelägenhet blir även tydligt genom alla led i förvaltningen vilket banar väg för långsiktighet och förankring.

Filmen och webbkursens innehåll

Tillsammans utgör filmen och webbkursen en kunskapsbas för våld i nära relation med förankring i socialförvaltningens riktlinjer.

Filmen

Filmen är sju minuter lång och är riktad till personal inom socialförvaltningen på Gotland samt privata utförare som är upphandlade enligt avtal och är en inflygning till den webbaserade introduktionskursen.

Webbaserad introduktionskurs

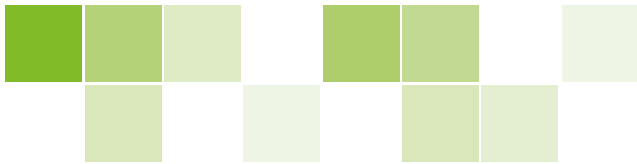
Den webbaserade introduktionskursen är framtagen av Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK), den finns på webbkursomvald.se och tar cirka tre timmar att fullfölja. Man kan dela upp kursen i olika avsnitt, gå den enskilt eller i ett anpassat läge för grupp. Hålls kursen i grupp krävs det mer av gruppleadaren. Kursen är en introduktion till området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och består av fyra kapitel. När man avslutat alla fyra kapitel får man göra ett kunskapstest, klarar man det får man ett digitalt intyg på att man har fullföljt webbkursen.

Implementering och uppföljning

Filmen och webbkursen är riktad till all personal inom socialförvaltningen samt alla privata utförare som är upphandlade enligt avtal, medarbetare såväl som chefer på alla nivåer. Chefer med personalansvar ansvarar för att deras medarbetare fullföljer utbildningen och ser till att lärdomarna från kursen kommer verksamheten till gagn. Förutsättningar för detta skapas förslagsvis genom gruppdiskussioner i samband med APT och sammanfattningar från dessa diskussioner ligger sedan till grund för fortsatt övergripande verksamhetsutveckling inom området våld i nära relationer.

Uppföljning, tidsram och finansiering

Slutdatum för inrapportering är satt till 30 juni 2023. Då förväntas all personal ha fullföljt webbkursen. Som chef med personalansvar samlar man in intyg (digitalt eller fysiskt), sammanställer och skickar till utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer inom socialförvaltningen. Skickar man in intygen får man utbetalt en schablonsumma om 500 kronor per intyg.

Bilaga 2. Nyckelpersonsstruktur

Under 2021 genomfördes en inventering av nyckelpersoner i verksamheterna, både inom Region Gotland och hos de privata utförarna. Majoriteten ansåg att ett traditionellt nyckelpersonssystem ska finnas kvar. Inventeringen påvisade att förekomst av nyckelpersoner varierade och arbetet behöver struktureras så att det blir sammanhållet och förvaltningsövergripande.

Socialförvaltningen behöver skapa förutsättningar för att verksamheterna uppfyller kraven på att ha grundläggande kunskap för att uppmärksamma våldsutsatthet och kunna hänvisa vidare. Nyckelpersonssystemet möjliggör att på bred front sprida grundläggande kompetens inom våld i nära relationer och hålla lokala rutiner och arbetssätt levande, genom exempelvis deltagande i ärendegrupper/nätverk, revideringar och dragningar på APT. Vidare kan utvecklingsbehov uppmärksammas och kommuniceras inom förvaltningen. Det ger också möjligheter till bättre intern och extern samverkan. Struktur för samverkan stärks och riktade satsningar kan få bättre spridning och anpassning utifrån behov och målgrupper.

Genom den webbaserade introduktionskursen, se bilaga 1, höjs den generella kunskapen kring våld i nära relationer brett inom förvaltningen. Ökad kunskap skapar förutsättningar för att våldet upptäcks i ett tidigare skede och skapar trygghet för medarbetarna att våga fråga vid tecken på våldsutsatthet/utövande. Nyckelpersonssystemet stödjer en bred kunskaphöjande insats genom ett ökat strukturerat kollegialt stöd och säkerställer att brukaren från rätt stöd och hjälp oavsett vilken verksamhet som identifierar förekomst av våld.

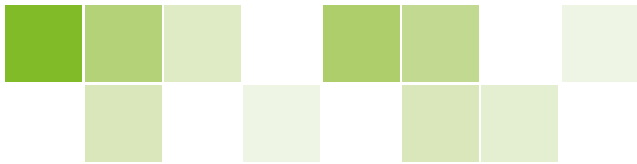
Struktur för nyckelpersonssystemet

Nyckelpersonssystemets syfte är att skapa en struktur för lärande i vardagen som hjälper medarbetare att prata och stödja varandra samt att dela information och erfarenheter. Det är viktigt att det finns tydliga processer, riktlinjer och rutiner på arbetsplatsen.

Nyckelpersoner och eventuella huvudnycklar är ett komplement för att stödja med kompetens och kunskapsutveckling inom arbetet mot våld i nära relationer samt hålla styrande dokument uppdaterade. Strukturen skapar även dynamiska förutsättningar att sprida information och identifiera verksamheternas behov. Utifrån den inventering som gjordes under 2021 finns förslag på nyckelpersonsstruktur men det behöver utvecklas innan det kan implementeras.

Mål och tidsram

Utvecklat förslag om struktur för nyckelpersonssystemet tas fram under 2022. Ansvarig för framtagande är utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relation. När arbetet med förslaget för nyckelpersonsstruktur är färdigt fattar styrgruppen för våld i nära relation beslut om att implementera strukturen om så föreslås. I det fall implementation av struktur beslutas ska strukturen implementeras under 2023.

Bilaga 3. Barnperspektivet

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 trädde lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) i kraft. Barnrättsperspektivet innebär att barnets rättigheter säkerställs i åtgärder eller vid beslut som rör barn. Rättigheterna ska genomsyra verksamheter som riktar sig direkt till barn men också inom verksamheter som riktar sig till vuxna och där barn berörs indirekt. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar och utöver de artiklar som utgör barnkonventionens fyra grundprinciper (2, 3, 6, 12) finns andra artiklar som också är viktiga att känna till. Artikel 19 reglerar varje barns rätt till skydd mot våld, övergrepp, vanvård och utnyttjande.

Socialförvaltningens arbete med Barnkonventionen sker enligt [Program för införande av Barnkonventionen inom socialförvaltning 2020-2022](#). I socialförvaltningens införandeprogram lyfts två punkter som gör att barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld;

- Förvaltningens verksamheter ska arbeta förebyggande och skydda barn från att utsättas för fysiskt och psykiskt våld, av vuxna och andra barn, eller hedersrelaterat våld och förtryck.
- Varje verksamhet som på olika sätt träffar på barn ska ha
 - tydliga rutiner för hur anmälan ska göras vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa (orosanmälan).
 - lättillgänglig information för barn om vart de kan vända sig och få hjälp om de själva eller någon annan har utsatts för brott, far illa eller befinner sig i en utsatt situation.

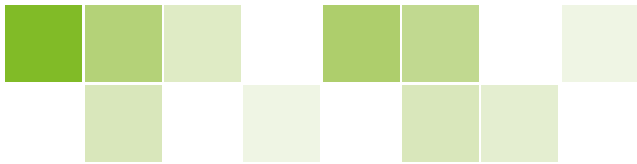
Det är prioriterat att ovanstående punkter uppfylls.

Samverkan

Utbildning under 2022 (*Samverkan i socialnämndens arbete -med våldsutsatta vuxna, våldsutövare och barn som upplever våld*) ska följas upp för att stärka samverkan mellan enheterna på Socialförvaltningen. Uppföljning ska syfta till att utveckla arbetsätt för en mer effektiv samverkan internt och ökad kvalitet för brukaren. Under hösten 2022 ska uppföljning planeras, genomförande sker under hösten 2022 alternativt våren 2023.

Skyddat boende

Utvecklingsarbete för nödvändig anpassning utifrån den nya reformen för skyddat boende för våldsutsatta vuxna och barn. Regeringen avser att lämna lagförslag i syfte att öka kvaliteten samt stärka barnrättsperspektivet i dessa boenden. Regeringen planerar att lämna propositionen under 2022 och bedömer att reformen kan träda i kraft under 2023. Ovanstående ska beaktas vid upphandling av skyddat boende som ska genomföras under hösten 2022.

Bilaga 4. Hedersrelaterat våld och förtryck

Socialtjänsten bör verka för att effektivt stödja individer som är utsatta för tvång, hot och våld som är hedersrelaterat. Det förutsätter att alla medarbetare har kännedom om hedersproblematik, oavsett vilken enhet man arbetar på. Kunskap kring hedersrelaterad problematik är viktigt eftersom hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig från våld i nära relationer. Skillnaderna är bland annat att det ofta utövas av flera personer och har stöd i gruppens normsystem.

Den webbaserade introduktionskursen, se bilaga 1, höjer den generella kunskapen kring våld i nära relationer brett inom förvaltningen. Det är första steget för att öka kunskapen och skapa förutsättningar för att upptäcka våld. När kunskapen ökar är det möjligt att vidga kompetensen och då är hedersrelaterat våld och förtryck ett prioriterat område, där följande utbildningar skulle kunna vara aktuella:

- **Webbkurs Heder, Länsstyrelsen i Stockholm län i samverkan med andra aktörer**
Utbildningen ger en grundkompetens om hedersrelaterat våld och förtryck.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck – socialtjänsten, Socialstyrelsen**
Fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstämpning.
- **Rätt att veta! – Hedersrelaterat våld och förtryck, MUCF**
Utbildning som handlar om att samtala med unga om hedersrelaterat våld och förtryck, med särskilt fokus på perspektiven hbtq, intellektuell funktionsnedsättning samt utsatthet för rasism.

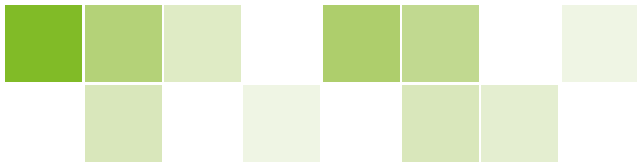
Med anledning av att hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig från våld i nära relationer behöver olika former av familjearbete utvecklas för att arbeta med utövare av hedersvåld samt att arbetet också måste utföras av personal med god kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck³. De som har våld i nära relationer som huvuduppdrag behöver ha särskild kompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck samt arbeta med metoder, bedömning- och riskhanteringsverktyg som är särskilt anpassade för hedersrelaterat våld. Avseende kompetenshöjande utbildning med inriktning på hedersrelaterat våld och förtryck behöver behovet inventeras men det är känt att det finns behov av utbildning i PATRIARK vilket är ett bedömnings- och riskhanteringsverktyg. Det krävs utbildning för att kunna använda PATRIARK och utbildningen omfattas av en heldag.

Tidsram och finansiering

Senast den 31 december 2022 ska utbildning i PATRIARK ha genomförts i de verksamheter som är i behov av att använda PATRIARK. Utbildning i PATRIARK finansieras av nationella statsmedel.

Senaste den 31 oktober 2023 ska samtliga nyckelpersoner ha genomgått utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck.

³ Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer, 2020-3-6697, Socialstyrelsen 2020.

Bilaga 5. Våldsutövare

Det infördes en ny bestämmelse, 5 kap. 11 a § SoL, som trädde i kraft under 2021 om att socialnämnden ska verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. För att kunna förhindra att våld uppstår samt att våld upprepas är bakomliggande orsaker till mäns våld, och möjligheterna att undvika eller bryta våldet, avgörande. Därför är arbetet med våldsutövaren är en viktig del av ett förbyggande arbete mot våld.

Socialstyrelsens rapport *Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer* från 2020 visar att det saknas tillräckligt vetenskapligt stöd i forskningslitteraturen för att någon behandlingsmetod ska kunna rekommenderas som den som i första hand bör användas. Rapporten lyfter även att det är angeläget att få fler våldsutövare att söka behandling. Socialstyrelsen har ett pågående uppdrag att analysera och lämna förslag på hur en nationell samordning och kunskapsutveckling gällande återfallsförebyggande arbete med personer som utsätter närstående för våld kan utvecklas inom myndigheten. Slutrapport ska lämnas till regeringen under juni 2022. Socialstyrelsen beräknas även besluta om nya föreskrifter och allmänna råd avseende våld i nära relationer under 2022 där delar av förändringarna rör arbete med våldsutövare. Ständig kunskapsutveckling på området behöver således särskilt beaktas när socialförvaltningen genomför planen för arbete mot våld i nära relation under 2022-2023 som avser fokusområdet våldsutövare.

Socialförvaltningen arbetar redan idag med insatser till våldsutövare men det finns behov av att utveckla arbetet kring upptäckt av våldsutövare, öka kompetens kring insatser till våldsutövare samt utveckla samverkan och samarbete med polisen avseende våldsutövare.

Arbete kring upptäckt av våldsutövare

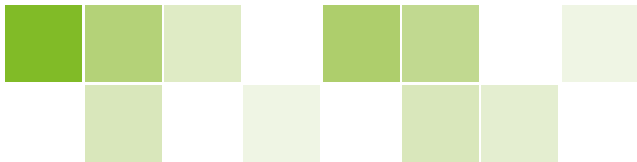
För att verksamheterna ska nå fler våldsutövare och erbjuda dem stöd och hjälp behöver det tas fram arbetssätt som bidrar till ökad upptäckt av våldsutövare samt rutiner för hantering i samband med upptäckt. Inom det här området ingår även att utveckla samverkan och samarbete med Polisen kring upptäckt av våldsutövare.

Riktlinje och rutiner ska inkludera hur verksamheterna arbetar med våldsutövare. Förvaltningsövergripande riktlinje ska vara färdig senast den 30 juni 2023 och samtliga rutiner med bäring på riktlinjen för våld i nära relation ska vara uppdaterade senast den 31 oktober 2023.

Öka kompetens kring insatser till våldsutövare

Familjefrid har behov av kompetenshöjande utbildning för att fortsatt utveckla arbetet med våldsutövare. Behov finns både avseende uppdragsutbildningar och specifika utbildningar kring metoder.

Detaljerad inventering av utbildningsbehov, inklusive plan och prioritering av utbildningar under 2023, ska vara genomförd senast 31 oktober 2022. Dialog förs med Kvalitet och utvecklingsavdelning innan den 31 december 2022 kring eventuellt finansieringsstöd av utbildningar under 2023.

Bilaga 6. Systematisk uppföljning

Enligt en rapport som Socialstyrelsen publicerade under 2021 finns det en brist på resultatindikatorer inom bland annat socialtjänstens område som berör våld i nära relationer⁴. Det medförde i ett utvecklingsarbete, inom ramen för Socialstyrelsens öppna jämförelser, som resulterade i sex nya resultatindikatorer. Intresset för uppföljning av socialtjänstens verksamheter är stort och fokus har skiftat från att följa kostnadsuppföljningar till att se värde och nytta av att även följa upp verksamheternas kvalitet och resultat. Systematisk uppföljning skapar underlag för att utveckla verksamheten eftersom det bidrar till att verksamhet och ledning får bättre kunskap om insatsernas kvalitet och resultat.

SU-Kvinnofrid – projekt för systematisk uppföljning av stöd till våldsutsatta

SKR har ett pågående projekt, SU-Kvinnofrid, som genomförs under 2021–2023 tillsammans med ett 50-tal kommuner. Syftet med projektet är att ge kommuner, stöd att följa upp socialtjänstens stöd till våldsutsatta vuxna, kunskap om insatsernas kvalitet och resultat, bra underlag att utveckla verksamheten samt möjlighet att lära och dela erfarenheter med andra kommuner. Gotland ingår inte i projektet med hänvisning till prioritering av andra områden men följer utvecklingen och arbetar under 2022 internt med systematisk uppföljning utifrån data i egna system för att skapa en långsiktighet kring egen uppföljning initialt.

Socialförvaltningens arbete med systematisk uppföljning

Under 2022 ska socialförvaltningen påbörja ett utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning. Genomgång av data i egna system samt identifiering av önskvärda indikatorer för att skapa en långsiktighet kring uppföljning behöver göras initialt.

Mål och tidsram

Utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning ska påbörjas under 2022. När genomgång av data i egna system och identifiering av önskvärda indikatorer genomförts fattas beslut kring vad som blir nästa steg.

⁴ Indikatorer för nationell uppföljning, 2021-11-7612, Socialstyrelsen 2021.